

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

వ్యవసాయ బడ్జెట్ ప్రసంగం (2018-19)

సోమిరెడ్డి చంద్రమోహన్రెడ్డి

వ్యవసాయం, ఉద్యాన, పట్టుపరిశ్రమ మరియు

అగ్రి ప్రాసెసింగ్ శాఖామాత్యులు

2018-19 వ్యవసాయ బడ్జెట్ ప్రసంగము

గౌరవ అధ్యక్షుల వారికి మరియు గౌరవ సభ్యులకు ముందుగా నా నమస్కారములు.

తమరి అనుమతితో 2018-19 సంవత్సరానికి నేను ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ బడ్జెట్ను ప్రవేశపెడుతున్నాను. ఈ సందర్భంగా మన ప్రియతమ ముఖ్యమంత్రి గౌరవనీయులైన శ్రీ నారా చంద్రబాబు నాయుడు గారికి ఈ ప్రతిష్ఠాత్మక శాసనసభలో 5వ వార్షిక వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ రంగాలకు సంబంధించిన బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టే భాగ్యము కల్పించినందుకు నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

రైతు సంక్షేమం కోసం, “రైతే ముందు” నినాదంతో సాగు ఖర్చులు తగ్గించి, పంటల ఉత్పాదతకను పెంచడం ద్వారా అధిక నికర ఆదాయం సాధించి, రైతుల ఆదాయాన్ని 2022 నాటికి రెట్టింపు చేయుటకు మరియు వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా చేయడానికి వ్యవసాయరంగంలో ఉన్న అత్యున్నత సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించి మన ప్రభుత్వం వివిధ కార్యక్రమాలు రూపొందించి అమలు చేయుచున్నది.

ప్రాథమిక రంగ అభివృద్ధి :

ప్రాథమిక రంగంలో 2017-18 మొదటి అర్థ సంవత్సరానికి గాను 25.60% వృద్ధి రేటు సాధించగా ఇది 2016-17లో 24.44%గా ఉంది. ఈ రంగంలో ముఖ్యంగా మొదటి అర్థ సంవత్సరానికి మత్స్యశాఖ ద్వారా 42.73%,

ఉద్యానశాఖ ద్వారా 18.62%, వ్యవసాయశాఖ ద్వారా 17.44% మరియు పశుసంవర్ధకశాఖ ద్వారా 13.68% వృద్ధి రేటు సాధించింది. 2016-17 సంవత్సరానికి ప్రాథమిక రంగ వృద్ధిరేటు దేశంలో 7.11% కాగా రాష్ట్రంలో 14.03% ఉంది.

చుక్కపొద్దున లేచి.. నాగలికి నమస్కరించి...

పొలానికి ప్రణమిల్లి.. చెమట చుక్కలతో పంటను తడిపి...

ఏపుగా పెరిగిన పంటను బిడ్డగా భావించి, గుండెకు హత్తుకొని...

నిలువెల్లా పరవశించిపోయే సంతోషి కర్షకుడు...

నిత్యం ప్రతీ రైతులో ఈ సంతోషాన్ని చూడాలన్నదే మన చంద్రన్న సంకల్పం.

వ్యవసాయశాఖ :

ఖరీఫ్ 2017 సీజన్లో 36.70 లక్షల హెక్టార్లలో వివిధ పంటలు సాగు అవ్వగా, ఇది సాధారణ విస్తీర్ణంలో 91 శాతం. కానీ, రబీ 2017-18లో 42 శాతం తక్కువ వర్షపాతం నమోదైనప్పటికీ, సాధారణ విస్తీర్ణంలో 96 శాతం (22.87లక్షల హెక్టార్లు) ఇప్పటివరకు సాగైనది.

రెండవ ముందస్తు అంచనాల ప్రకారం 2017-18సం॥లో 157.59 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ఆహారధాన్యాల ఉత్పత్తిని అంచనా వేసాం. ఇది 2016-17సం॥లో సాధించిన ఉత్పత్తి 149.16 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల కంటే 6 శాతం అధికం. వరి విస్తీర్ణం గత సంవత్సరంతో పోల్చితే 3 శాతం తగ్గినప్పటికీ, ఖరీఫ్లో సరాసరి వరి దిగుబడి హెక్టారుకు 5176 కిలోలు రావటం వలన ఈ ఉత్పత్తి సాధించగలిగాం. 21.43 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల మొక్కజొన్న ఉత్పత్తి

గత సంవత్సరంతో పోలిస్తే 29 శాతం అధికంగా నమోదయింది. ఖరీఫ్ 2017లో ఈ పంట ఉత్పాదకత గత సంవత్సరాలలో ఎన్నడు లేని విధంగా అత్యధికంగా హెక్టారుకు 4587 కిలోలుగా నమోదయింది. పప్పుధాన్యాల ఉత్పత్తి 2017-18 సంవత్సరంలో 11.44 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల అంచనా వేయగా, ఇది గత సంవత్సరం నమోదైన 9.31లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల కంటే 23 శాతం అధిక ఉత్పత్తిని అంచనా వేసాం.

వేరుసెనగ పంటలో 31 శాతం విస్తీర్ణం తగ్గినప్పటికీ 2017 ఖరీఫ్లో ఉత్పాదకత హెక్టారుకు 1238 కిలోలకు అనగా గత సంవత్సరం కంటే 195 శాతం అధికంగా నమోదవడంవల్ల 8.02 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ఉత్పత్తిని సాధించాం.

భారతదేశంలో మన రాష్ట్రం పంటల ఉత్పాదకతలో మొక్కజొన్న ద్వితీయ స్థానములో, వరి మూడవ స్థానంలో, ప్రత్తి మరియు చెఱకు పంటలు నాల్గవ స్థానంలో నిలిచాయి. ఇదేవిధంగా ఉత్పత్తిలో, మన రాష్ట్రం వరి, మొక్కజొన్న మరియు వేరుసెనగ పంటలలో రెండవ స్థానంలో ఉంది.

గౌరవ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి గారి ఆదేశాలతో, దేశంలోనే అత్యధిక వ్యవసాయ ఉత్పాదకత సాధించే లక్ష్యంతో, రాష్ట్రంలోని ప్రాంతీయ పరిస్థితులకు అనుగుణంగా వ్యూహాలతో కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించుకొని అమలు చేస్తున్నాము.

పట్టిసీమ ద్వారా ముందస్తుగా (జూన్ 17న) కృష్ణా డెల్టాకు నీరు విడుదల చేయుట ద్వారా 11 లక్షల ఎకరాల విస్తీర్ణం స్థిరీకరించటమే గాకుండా, రైతాంగం సుమారు రూ. 3416 కోట్ల విలువ గల వరి పంట దిగుబడులను సాధించారు.

అంతేగాకుండా ముందస్తు నీటి విడుదల ద్వారా గత సంవత్సరం కంటే రబీలో అదనంగా 75 వేల ఎకరాలలో వివిధ పంటల సాగు చేయుటకు వీలు కలిగింది.

గోదావరి డెల్టా:

గోదావరి డెల్టాకు జూన్ 1వ తేదిన నీటిని విడుదల చేయటం వలన ఖరీఫ్ పంట దిగుబడులు గణనీయంగా పెరిగాయి. రబీ పంట చివరి దశలో వచ్చే నీటి ఎద్దడిని కూడా సమర్థవంతంగా నివారించుటకు మార్గం సుగమమైనది. మూడవ పంటగా వేసవి అపరాల సాగు విస్తీర్ణం పెంచటమే గాకుండా పచ్చిరొట్ట పైరులు సాగు చేయటానికి వీలు కలిగింది.

నాగార్జున సాగర్ ఆయకట్టు:

రాష్ట్ర విభజన తరువాత నాగార్జునసాగర్ ఎడమ కాలువ ద్వారా మన రాష్ట్ర నీటివాటా 132 TMCలు మాత్రమే. దీనిని దృష్టిలో పెట్టుకొని రైతులకు సమగ్ర పంటల విధానాలను సూచించటం ద్వారా రైతుల ఆదాయాన్ని సుస్థిర పరిచాం. ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో రబీ పంటల సాగుకు మరియు అధిక ఉత్పాదకతను సాధించటానికి NSP ద్వారా 40 TMCల నీటిని విడుదల చేసాం.

అధ్యక్షా!

భూసార పరిరక్షణ :

ప్రతీ రైతుకు భూసార విశ్లేషణా పత్రాన్ని అందించే లక్ష్యంగా మొదటి విడతలో మూడు దశలలో 54.27 లక్షల భూసార పరీక్షా ఫలితాల పత్రాలను రైతులకు అందజేసాం. ఈ పథకం అమలులో భారతదేశంలోనే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం మొదటి స్థానంలో నిలిచింది.

2018-19 సంవత్సరానికి భూసార పరీక్ష ఫలితాల పత్రాల పంపిణీ లక్ష్యం 35.58 లక్షలుగా నిర్ణయించాం. సాంప్రదాయ పద్ధతి అత్యంత వ్యయ ప్రయాసలతో కూడుకొని ఉన్నందున, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బిల్ & మిలిందా గేట్స్ ఫౌండేషన్ (Bill & Melinda Gates Foundation) తో ఒప్పందం కుదుర్చుకొని, డిజిటల్ సాయిల్ మ్యాపింగ్ (Digital Soil Mapping) అనే వినూత్న విధానమును ఆచరించి, రైతాంగానికి వారి యొక్క క్షేత్ర పోషకాల స్థాయిని తెలియ చేయుచూ ఎరువుల యాజమాన్యంపై సూచనలు చేస్తాం.

రైతులకు 100% రాయితీతో సూక్ష్మపోషకాల పంపిణీ:

భారతదేశంలోనే మొట్టమొదటి సారిగా మన రాష్ట్రంలో భూసార పరీక్ష ఫలితాల ఆధారంగా 100% రాయితీతో సూక్ష్మపోషకాల ఎరువులను రైతులకు పంపిణీ చేసాం. ఇందు కొరకు 2017-18 సం॥లో రూ.86.50 కోట్లు ఖర్చు చేసాం. తద్వారా వివిధ పంటలలో 10 నుండి 15 శాతం అధిక దిగుబడులు సాధించాం. వివిధ పంటలలో రూ.719.98 కోట్లు విలువ గల అధిక రాబడిని సాధించాం.

విత్తనాల సరఫరా:

సకాలంలో నాణ్యమైన విత్తనాలను రాయితీపై పారదర్శకంగా రైతులకు సరఫరా చేయుటకు ఆధార్ అనుసంధానంతో బయోమెట్రిక్ విధానం ద్వారా రూ.419 కోట్లు సబ్సిడీ విలువగల 10.07 లక్ష క్వీంటాళ్ళ విత్తనాలు రైతులకు పంపిణీ చేసాం. ఈ విత్తన పంపిణీ విధానమునకు రాష్ట్రానికి ప్రతిష్ఠాత్మక CSI-Nihilent e-Governance Project Excellence జాతీయ స్థాయి అవార్డు లభించింది.

మన ప్రభుత్వ నిర్ణయానుసారం దీర్ఘకాల బెట్ట పరిస్థితులు, కరువును ఎదుర్కొంటున్న రాయలసీమ జిల్లాలకు , రూ.25.31 కోట్లు విలువ చేసే 31,595 క్వీంటాళ్ళ ప్రత్యామ్నాయ పంటల విత్తనాలను **100% రాయితీతో** రైతులకు సరఫరా చేసాం.

అంతేగాకుండా గిరిజన ప్రాంత రైతులకు విత్తనాల రాయితీని 33% నుంచి 50% పెంచి, వేరుసెనగ విత్తనాలను 90% రాయితీపై సరఫరా చేసాం.

మెగాసీడ్ పార్క్ ఏర్పాటు:

రాష్ట్రాన్ని ప్రపంచ “**విత్తన హబ్**”గా తీర్చి దిద్ది ప్రతీ ఒక్క రైతుకు నాణ్యమైన విత్తనాలను సరఫరా చేయాలనే ఉద్దేశ్యముతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కర్నూలు జిల్లాలోని తంగడంచ గ్రామంలో 627 ఎకరాలలో ఉన్న వ్యవసాయ విత్తన క్షేత్రములో, రూ.650కోట్ల అంచనాతో, ప్రపంచములో విత్తన పరిశోధనలో ప్రఖ్యాతిగాంచిన అయోవా విశ్వవిద్యాలయము, అమెరికా వారి విజ్ఞాన మరియు సాంకేతిక భాగస్వామ్యంతో ఈ మెగాసీడ్ పార్క్ను ప్రభుత్వ రంగ సంస్థగా ఏర్పాటు చేసాం. దీనిలో రాష్ట్ర వ్యవసాయశాఖ, వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయము, ఉద్యానశాఖ, ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయము, ఎన్.జి.ఓలు, ప్రైవేటు విత్తన సంస్థలు మరియు అభ్యుదయ రైతులు (FPOs) భాగస్వాములుగా ఉంటారు.

దేశంలోనే మొట్టమొదటిదైన ఈ మెగా సీడ్ పార్క్ దేశ విదేశాలలోని ప్రముఖ విత్తనోత్పత్తి సంస్థల సహకారంతో నాణ్యమైన మరియు నూతన వంగడములు అభివృద్ధి

చేయుటకు కావలసిన అన్ని మౌళిక సదుపాయాలను సమకూరుస్తాం. విత్తనోత్పత్తి మరియు ప్రాసెసింగ్ రంగాలలో పరిశోధన మరియు నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సాధించుటకు ఈ పార్క్ ఉపయోగపడుతుంది.

రైతులకు నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందించుట:

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి చొరవతో, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో వ్యవసాయంలో అమలవుతున్న నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని రాష్ట్రంలోని రైతాంగానికి అందించుటకు, “అగ్రిటెక్ శిఖరాగ్ర సమావేశాన్ని” నవంబరు 2017లో విశాఖపట్నంలో నిర్వహించాం. ఈ సందర్భంగా పోటి ఏర్పాటు చేసి (పిచ్ కాంపిటీషన్) వివిధ వినూత్న సాంకేతిక పద్ధతులను తెలియజేసిన 5 సంస్థలను ఎంపిక చేసాం. దీని ద్వారా రాష్ట్ర రైతాంగ ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించి నూతన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వివిధ జిల్లాలో వినియోగిస్తాం. ఇందులో భాగంగా ఇన్ఫీనియం సొల్యూషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (Infinium Solutions Pvt.Ltd), శాట్సూర్ ఎనలైటిక్స్ ఇండియా (Satsure analytics India), కిసాన్ నెట్వర్క్ (Kisan Network), క్రిషిస్టార్ (Krishi Star), బిగ్ హాట్ అగ్రోప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (BigHaat Agro Pvt.Ltd) వంటి సంస్థలతో వివిధ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలపై ఒప్పందం కుదిరింది.

ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాలలో దిగుబడుల వృద్ధికి చర్యలు:

ఉత్తరాంధ్ర జిల్లాలలో వివిధ పంటలలో తక్కువ దిగుబడులు రావటం గమనించాం. దీనిని పరిష్కరించుటకు రైతులతో, విస్తరణాధికారులతో మరియు

శాస్త్రవేత్తలతో ప్రత్యేక సమావేశాలు నిర్వహించాం. ఫలితంగా ఆయా జిల్లాలలో లోటుపాట్లను గమనించి 50 శాతం రాయితీపై విత్తనాలు, కలుపు మందులను సరఫరా చేసాం. తద్వారా ఖరీఫ్లో అదనంగా లక్ష ఎకరాలలో వరి నేరుగా విత్తుకొనే విధానాన్ని ప్రోత్సహించి అధిక దిగుబడిని సాధించాం. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో రబీ 2017-18 కాలంలో అదనంగా 1.75 లక్షల ఎకరాల్లో పంటల విస్తీర్ణం పెరిగింది.

ఎరువుల యాజమాన్యం:

మన రాష్ట్రం రసాయనిక ఎరువుల వాడకంలో దేశంలోనే 6వ స్థానంలో ఉంది. ఈ వాడకాన్ని మరింత తగ్గించే దిశగా, భూసార పరీక్షా ఫలితాల ఆధారంగా ఎరువుల వాడకం, సమగ్ర ఎరువుల యాజమాన్యాన్ని మరియు ప్రకృతి వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని ప్రోత్సహించడం ద్వారా, ఖరీఫ్ 2017 సీజన్లో 1.57 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల ఎరువుల వినియోగాన్ని తగ్గించగలిగాం. తద్వారా రైతులకు రూ. 223 కోట్లు ఆదా అవ్వగా కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రూ.152 కోట్లు సబ్సిడీని ఆదా చేయగలిగాం. భారత ప్రభుత్వ విధానాలను అనుసరించి, పారదర్శక పంపిణీ కొరకు e-Pos యంత్రాలను ఉపయోగించి DBT విధానం ద్వారా ఎరువుల పంపిణీ చేస్తున్నాం.

ప్రకృతి వ్యవసాయం:

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి దూరదృష్టికి అనుగుణంగా రైతాంగం యొక్క ధీర్ఘకాలిక సంక్షేమం, వాతావరణ మార్పుల పరిణామాల నుండి సంరక్షణ కొరకు

రాష్ట్రాన్ని ఒక “ఆర్గానిక్ హబ్”గా మార్చుటకు ప్రపంచ దేశాలకు ప్రకృతి స్నేహపూర్వక వ్యవసాయ విధానాలు అమలుపరచే క్రమంలో మన రాష్ట్రం కేంద్ర బిందువుగా, ప్రకృతి వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని ప్రోత్సహిస్తున్నాం. 2022 నాటికి 5 లక్షల హెక్టార్లలో, 5 లక్షల మంది రైతులచే అన్ని మండలాల్లో చేపట్టుటకు ప్రణాళికను నిర్దేశించాం. ఇప్పటివరకు రాష్ట్రంలో 66,930 హెక్టార్లలో, 1.63 లక్షల రైతులు వివిధ పంటలలో ఈ విధానాన్ని అవలంబించుచున్నారు.

ఇందుకొరకు అజిమ్ ప్రేమ్జీ ఫిలాంత్రఫిక్ ఇనిషియేటివ్తో రూ. 100 కోట్లతో మన ప్రభుత్వం అవగాహన ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకొన్నది.

UNEP, FAO, CGIAR, C-AGG వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థలు రాష్ట్రంలో ప్రకృతి వ్యవసాయ విస్తరణకు శాస్త్ర సాంకేతిక పరంగా తోడ్పాటు అందించడానికి ఆసక్తి కనపరచాయి.

అధ్యక్షా!

వ్యవసాయ యాంత్రీకరణ :

వ్యవసాయం ఖర్చు తగ్గించి, సకాలంలో వ్యవసాయ పనులు చేపట్టి అధిక ఉత్పాదకత సాధించుటకు యాంత్రీకరణపై మన ప్రభుత్వం ప్రత్యేక దృష్టి సారించింది.

ప్రభుత్వ ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో ఉభయ గోదావరి జిల్లాల్లో కస్టమ్ హైరింగ్ సెంటర్ల (CHCs)ను ఏర్పాటు చేసి సన్న, చిన్నకారు రైతులకు కూడా అధిక విలువగల యంత్రపరికరములు లభ్యమయ్యే విధంగా వివిధ కంపెనీలతో అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాం. వరి సాగులో నేల చదును మొదలుకొని

పంటకోత మరియు నూర్పిడి వరకు కావలసిన అన్ని పరికరాల్ని రైతులకు అందించాం. ఈ పథకం 2018-19 సంవత్సరంలో రాష్ట్రంలోని అన్ని జిల్లాలకు విస్తరించాం.

రైతుల వద్ద ఉన్న వ్యవసాయ యంత్ర పరికరాలను సమర్థవంతంగా వినియోగించుటకు “ఉబరైజేషన్” (Uberisation) విధానం ద్వారా యంత్ర పరికరాలు అనుసంధానం చేయబడి చరవాణి ఆప్లికేషన్ ద్వారా రైతులు తమకు కావలసిన పరికరాన్ని ఎంపిక చేసుకొని వాడుకొనే విధంగా పైలెట్ పద్ధతిలో తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా మరియు గుంటూరు జిల్లాలలో ప్రారంభించాం. దీని సత్ఫలితాల దృష్ట్యా రాష్ట్రం మొత్తంలోరాబోయే పంట కాలంలో అమలు చేయటానికి అన్ని చర్యలు తీసుకున్నాం.

రైతు రథం పథకం :

రాష్ట్రంలో మొట్టమొదటి సారిగా పెద్ద ట్రాక్టర్లు మరియు రోటోవేటర్ల పంపిణీని “రైతు రథం” పథకం ద్వారా రైతులకు గరిష్ఠంగా రూ.2.5 లక్షల రాయితీతో 12,670 ట్రాక్టర్లను సరఫరా చేయుట లక్ష్యంకాగా, ఇప్పటివరకు 11,900 ట్రాక్టర్లను రైతులకు మంజూరు చేసాం.

జలవనరులశాఖ ద్వారా సమన్వయం:

జలవనరుల శాఖ ద్వారా నీటి ప్రణాళికను తయారు చేసుకొని సమర్థవంతంగా నీటి వినియోగం చేయడం ద్వారా అధిక ఉత్పాదకతను సాధించాం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రైతు సంక్షేమానికి అత్యంత ప్రాధాన్యతనిస్తూ, నీటి ఎద్దడికి గురౌచున్న ప్రాంతాలను ముందుగానే అంచనా వేసి పంటలను జల ఫిరంగులను ఉపయోగించి రక్షక తడులు ఇవ్వడం ద్వారా సుస్థిర దిగుబడి స్థాయిలను సాధిస్తున్నాం.

వ్యవసాయ ఋణాలు:

రైతులు సకాలంలో పెట్టుబడులు సమకూర్చుకొనుటకు 2017-18 సంవత్సరానికి పంట ఋణాల లక్ష్యం రూ.63,106 కోట్లకుగాను రూ.60,616 కోట్లు (96%) మరియు దీర్ఘకాలిక ఋణాల లక్ష్యం రూ.24,365 కోట్లు కాగా, రూ.17,678 కోట్ల (73%)ను ఇప్పటివరకు రైతులకు అందచేసాం.

రాష్ట్రంలో కౌలు రైతుల ఆర్థిక ఇబ్బందుల వలన సకాలంలో వివిధ ఉపకరణాలు సమకూర్చుకోలేక పోవడం, పంటల ఉత్పాదకత మీద గణనీయ ప్రభావం చూపుతుంది. దీనిని పరిష్కరించుటకు భారతదేశంలోనే మొట్టమొదటి సారిగా పంట సాగు ధృవీకరణ పత్రం అందచేసి, తద్వారా కౌలు రైతులకు ఋణ సౌకర్యం కల్పించిన ఏకైక రాష్ట్రం మన ఆంధ్రప్రదేశ్. ఇప్పటివరకు 7.25 లక్షల కౌలు రైతులకు రూ.2346 కోట్లు ఋణాల పంపిణీ చేసాం.

రైతు ఋణ ఉపశమన పథకం:

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు రైతులకు ఇచ్చిన హామీ ప్రకారం, స్వతంత్ర భారతదేశంలో మొట్టమొదటి సారిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిధుల నుండి రూ.24 వేల 500 కోట్లు కేటాయించి వ్యవసాయ ఋణ ఉపశమన పథకం క్రింద మొదటి రెండు విడతలలో 54.98 లక్షల రైతులకు రూ.10,867 కోట్లు రైతుల ఖాతాలలో జమచేసాం. మూడవ విడతగా 2017-18 సంవత్సరములో 10 శాతం వడ్డీతో కలిపి రూ.3,629 కోట్లు 26.23 లక్షల ఖాతాలకు కేటాయించగా, ఇప్పటివరకు రూ.3069.83 కోట్లు 26.23 లక్షల రైతు ఖాతాలలో జమచేసాం.

ఋణ ఉపశమన పథకముపై రైతులనుండి ఎటువంటి ఫిర్యాదులనైనా స్వీకరించి, అర్హత ఉన్న ప్రతీ రైతుకి ఋణ ఉపశమనం అందజేయడమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ధ్యేయంగా ఈ ప్రక్రియ కొనసాగుతుంది.

చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాలు:

చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాల ద్వారా సాగు ఖర్చులను తగ్గించి అధిక దిగుబడులను సాధించుటకు ఉత్తమ సాంకేతిక యాజమాన్య పద్ధతులపై రైతులకు అవగాహన కల్పిస్తున్నాం. 2017-18 సం॥లో 3500 చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాలు ఏర్పాటు చేశాం. వివిధ పంటలలో ఈ క్షేత్రాల ద్వారా వేరుసెనగలో 25 నుండి 30%, వరిలో 15 నుండి 20% అధికంగా ఉత్పాదకతను సాధించి మిగతా రైతులు పొటించే విధంగా చర్యలు చేపడుతున్నాము.

బాహ్య సహాయక ప్రాజెక్టులు (Externally Aided Projects):

1. ఆంధ్రప్రదేశ్ కరువు నివారణ ప్రాజెక్టు :

కరువు బారి నుండి రైతులను విముక్తి చేయుటకు మరియు వారి ఆదాయాన్ని మెరుగుపరచుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ కరువు నివారణ ప్రాజెక్టు (APDMP)ను అమలు చేస్తున్నాం. కరువు నివారణ ద్వారా అనంతపురం, చిత్తూరు, కడప, కర్నూలు, నెల్లూరు మరియు ప్రకాశం జిల్లాల్లోని 1.65 లక్షల రైతు కుటుంబాలను 5సం॥లలో ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా అభివృద్ధి చేయనున్నారు. ఈ ప్రాజెక్ట్ అంచనా వ్యయం సుమారు రూ.1042 కోట్లు కాగా, అందులో రూ.528.24 కోట్లు అంతర్జాతీయ వ్యవసాయాభివృద్ధి నిధి (IFAD) నుండి సమకూరుస్తాం.

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇంటిగ్రేటెడ్ ఇరిగేషన్ అండ్ అగ్రికల్చర్ ట్రాన్స్ఫర్మేషన్ ప్రాజెక్ట్:

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం రూ. 1600 కోట్లతో 2 లక్షల మంది రైతు కుటుంబాలకు 1211 చెరువు ఆయకట్టు ప్రాంతాల్లోని 1.47 లక్షల హెక్టార్ల వ్యవసాయ భూమికి లబ్ధి చేకూరేలా ప్రాజెక్టును ప్రపంచ బ్యాంక్ నిధులతో 6 సంవత్సరాలలో అమలు పరిచేలా చర్యలు చేపడుతుంది. ఇందులో వ్యవసాయ రంగానికి రూ.450 కోట్లు కేటాయించాం.

3. జపాన్ ఇంటర్నేషనల్ కో ఆపరేషన్ ఏజెన్సీ (జైకా) :

జైకా ప్రాజెక్ట్ క్రింద రూ. 2 వేల కోట్లు నీటిపారుదల, వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ శాఖలకు కేటాయించాం. రూ.420 కోట్లతో వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ శాఖల అభివృద్ధికి అధిక ప్రాధాన్యత నిస్తుంది. ఈ ప్రాజెక్ట్ వ్యవసాయ యంత్రాల శిక్షణా కేంద్రాలు స్థాపించి సమగ్ర జీవనాధార అభివృద్ధికి ప్రణాళికను ప్రతిపాదించాం.

ఈ శిక్షణా కేంద్రాలు గ్రామీణ యువతకు, రైతులకు అన్ని రకాల వ్యవసాయ యంత్రాల నిర్వహణపై శిక్షణ నిస్తాయి. 20 రైతు ఉత్పాదకత సంఘాలు మరియు 921 గ్రామ స్థాయి సంఘాల ఏర్పాటుకు ఈ ప్రాజెక్ట్ ప్రోత్సహిస్తోంది.

అగ్రి బిజినెస్ ఎంటర్ప్రెన్యూర్ సమ్మిట్ :

వ్యవసాయ ఆధారిత పరిశ్రమలు చాలా వరకు రాష్ట్ర విభజన అనంతరం తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనే కేంద్రీకృతమై ఉన్నందున వారు అందించే వివిధ వ్యవసాయ ఉపకరణాలు రైతులకు సకాలంలో అందకపోవడం వలన కొన్ని ఇబ్బందులను ఎదుర్కోవటాన్ని గమనించాం. అందువలన మన రాష్ట్రంలో అటువంటి

పరిశ్రమలను నెలకొల్పుటానికి ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తలకు తగిన పోతాహకాలు అందించి, నియమ నిబంధనలను అత్యంత సరళీకృతం చేసి, రాష్ట్రంలో అనువైన జిల్లాల్లో వారు పరిశ్రమల స్థాపన చేసుకొని, రైతాంగానికి చేయూత నివ్వటమే గాకుండా వాటి ద్వారా ఉద్యోగ కల్పనావకాశాలు మెరుగుపరిచేలా చేస్తాం. 31.01.2018 తేదిన విజయవాడలో జరిగిన శిఖరాగ్ర సమావేశంలో 2 వ్యవసాయ ఆధారిత సంస్థలు వారి యొక్క కర్మాగారాలను నెల్లూరు జిల్లాలో నెలకొల్పుటకు రూ.275 కోట్ల పెట్టుబడితో 1200 మందికి ఉద్యోగావకాశాలు కల్పించటానికి ముందుకు వచ్చాయి.

అదేవిధంగా సూక్ష్మ సేద్య పథకానికి (Micro Irrigation Project) సంబంధించిన బిందు మరియు తుంపర సేద్య పరికరాలు ఉత్పత్తి చేసే సంస్థలు ఉత్తర భారతదేశంలోనే ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం అనంతపురం జిల్లాలో ఏర్పాటు చేయబోయే ప్లాస్టిక్ పార్క్ హబ్ నందు 11 సంస్థలు వారి యొక్క ఉత్పత్తి కేంద్రాలను రూ.148కోట్ల పెట్టుబడితో ఏర్పాటు చేయుటకు MOU చేసుకొన్నాం. దీని ద్వారా 1100 మందికి ప్రత్యక్షంగా మరియు 2000 మందికి పరోక్షంగా ఉద్యోగావకాశాలు కల్పించేలా చూస్తాం. వీటి ద్వారా బిందు మరియు తుంపర సేద్య పరికరాలు రాష్ట్రంలోనే త్వరితంగా ఉత్పత్తి జరిగి సకాలంలో రైతులకు అందిస్తాం.

పంటల బీమా పథకం :

2016-17సంవత్సరంలో బీమా చేసుకొని పంట నష్టపోయిన రైతులకు ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీలు రూ.809.60 కోట్లు మంజూరు చేసి, 7.89 లక్షల రైతుల ఖాతాలకు జమ చేశాం. 2017-18 సంవత్సర కాలంలో మొత్తం 16.85 లక్షల రైతులు ఇప్పటివరకు పంటల బీమా చేసుకొనియున్నారు.

ప్రకృతి వైపరీత్యాలు :

రాష్ట్రంలో సంభవించే ప్రకృతి వైపరీత్యాల వలన రైతాంగం పంటలను తరచుగా నష్టపోవడం జరుగుతుంది. కేంద్రప్రభుత్వం నిర్ణయించిన పెట్టుబడి రాయితీ తక్కువగా ఉన్న విషయం దృష్టిలో ఉంచుకొని ఈ రాయితీని మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి చొరవతో గణనీయంగా పెంచాం. ఇప్పటివరకు వివిధ ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు సంబంధించిన మొత్తం 16.38 లక్షల రైతులకు రూ.1904.63 కోట్ల పెట్టుబడి రాయితీని వారి ఖాతాలలో నగదు బదిలీ పథకము (Direct Benefit Transfer) ద్వారా జమ చేశాం.

అధ్యక్షా!

2018-19 బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలు :

2018-19లో మొత్తము వ్యవసాయ బడ్జెట్ రూ.7607.49 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ.7372.49 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ.235 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

సకాలంలో నాణ్యమైన విత్తనాలు రాయితీపై రైతులకు అందించటానికి గాను రూ.220 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

రాష్ట్రంలో మెగాసీడ్పార్క్ కంపెనీ లిమిటెడ్ నిర్వహణ కొరకు ఈ బడ్జెట్ నందు రూ. 100 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

సూక్ష్మ పోషక లోపాల సవరణ ద్వారా వివిధ పంటల్లో సాధించిన అధిక ఉత్పాదకత దృష్ట్యా 2018-19 సంవత్సరానికి ఈ పథకం కోసం రూ.59.87 కోట్లను కేటాయించాము.

పంటలలో సుస్థిర దిగుబడిని సాధించుటకు వివిధ భూసార మరియు నీటి సంరక్షణ పద్ధతులను అమలు చేయటం కొరకు, ఇందుకోసం రూ.5.20 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

పెరుగుతున్న వ్యవసాయ యంత్రాల అవసరాన్ని తీర్చేందుకు వ్యవసాయ యాంత్రీకరణ కొరకు రూ.258.16 కోట్లను కేటాయించాము.

క్షేత్రస్థాయి శిక్షణ మరియు నైపుణ్య సామర్థ్య అభివృద్ధిపై మా ప్రభుత్వం దృష్టి పెట్టడం పెట్టింది. దీని కోసం రూ.81.77 కోట్లను పొందుపరిచాము.

వినూత్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని “పొలం పిలుస్తోంది” మరియు “చంద్రన్న రైతు క్షేత్రాల” ద్వారా రైతులను చైతన్య పరిచే కార్యక్రమ నిర్వాహణ కొరకు రూ.12.58 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

వ్యవసాయంలో ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీని సమర్థవంతంగా వినియోగించుకోవడానికి క్రాప్ బుకింగ్, పంటలు మరియు వాతావరణ సలహాలు, మార్కెటింగ్ అనుసంధానం కొరకు, ప్రభుత్వం అధిక ప్రాధాన్యత ఇస్తున్నది. ఇందుకు గాను రూ.34.84 కోట్లను కేటాయించాము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ మార్కెట్ డ్వారా ఎరువులను నిల్వచేస్తూ పంట సమయంలో అవసరమైన ఎరువులను సకాలంలో కొరతలేకుండా సరఫరా చేయుటకు, రూ.40 కోట్లను పొందుపరచాము.

మండల, జిల్లాస్థాయిలలో కార్యాలయ భవనముల ఏర్పాటు చేయుట కొరకు రూ.5 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

వడ్డీలేని ఋణాలు :

లక్ష రూపాయల వరకు తీసుకున్న పంట ఋణం సకాలంలో తిరిగి చెల్లించినట్లయితే రైతులకు వడ్డీలేని పంట ఋణ సౌకర్యాన్ని కల్పించాం. దీనికొరకు రూ.172 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

పావలా వడ్డీ :

ఒక లక్ష రూపాయల నుండి 3 లక్షల రూపాయల వరకు పంట ఋణాలు పొందిన రైతులు సకాలంలో ఋణం తిరిగి చెల్లించినట్లయితే పావలా వడ్డీతో పంట ఋణాలు పొందే సౌకర్యాన్ని కల్పించాం. దీనికొరకు రూ.5.44కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

పంటల బీమా పథకమును ఎక్కువమంది రైతులకు వర్తించుటకు విధి విధానాలను తదనుగుణంగా మార్పు చేస్తూ కనీసం 50% రైతులకు చేరే విధంగా “ప్రధాన మంత్రి ఫసల్ బీమా యోజన” పథకాన్ని అమలు చేయుచున్నాం. దీనికొరకు రూ.485 కోట్లను కేటాయించాము.

ఋణ ఉపశమనము

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాగ్దానానికి అనుగుణంగా రైతులను ఆదుకొనేందుకు ఋణ ఉపశమనము 4వ విడతగా రూ.4100 కోట్లను ప్రతిపాదించాము.

రాయలసీమ మరియు ప్రకాశం జిల్లాలలో కరువు నివారణ (IFAD Project) కొరకు రూ. 100 కోట్లు కేటాయించాము.

ఆచార్య ఎన్.జి.రంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం :

ఐదు దశాబ్దాల చరిత్ర కలిగిన ఆచార్య ఎన్.జి.రంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం 1) రైతుల ఆదాయం రెట్టింపు చేయడం, 2) వ్యవసాయాన్ని వాతావరణ అనుకూలంగా మార్చి భావితరాలకు వీలైన వృత్తిగా మార్చడం, 3) విద్యార్థులను, 'ఉద్యోగాలు ఆశించడం' నుండి 'ఉద్యోగాలను సృష్టించేలా' తీర్చిదిద్దడం మరియు 4) పర్యావరణ వ్యవస్థలను పరిరక్షించి, ఆహార మరియు పోషక భద్రతను సాధించడం అనే అంశాలపై దృష్టి సారిస్తుంది.

'వ్యవసాయాన్ని లాభసాటి చేయడమ'నే ముఖ్య లక్ష్యంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని 13 జిల్లాలలో వ్యవసాయం, వ్యవసాయ ఇంజనీరింగ్ మరియు గృహ విజ్ఞాన శాస్త్రాల్లో విద్య, పరిశోధన మరియు విస్తరణ కార్యక్రమాల్ని విశ్వవిద్యాలయం చేపడుతున్నది. విశ్వవిద్యాలయం హెడ్ క్వార్టర్స్ భవనాలు మరియు ఇతర సదుపాయాలను కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన నిధులతో ఏర్పాటు చేయడం జరుగుతున్నది.

విశ్వవిద్యాలయం ఐదవ డీన్స్ కమిటీ సిఫార్సుని అనుసరించి దేశంలోనే మొదటిసారిగా వివిధ డిగ్రీ ప్రోగ్రాంల పాఠ్య ప్రణాళికను సవరించినది. ఈ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి పట్టా అందుకున్న విద్యార్థులు, ఉన్నత విద్యాభ్యాసం మరియు ఉద్యోగ అవకాశాలను దేశ విదేశాలలో పొంది, బాగా స్థిరపడ్డారు. విశ్వవిద్యాలయం యొక్క అడ్వాన్స్డ్ పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేట్ సెంటర్, గుంటూరు, ప్రత్యేకమైన మరియు సమగ్రమైన పి.జి. మరియు పి.హెచ్.డి. కోర్సులు అందజేస్తుంది. అలాగే, తిరుపతిలోని ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ అగ్రి బిజినెస్ మేనేజ్మెంట్ ఎం.బి.ఎ. (అగ్రి బిజినెస్) కోర్సును అందిస్తున్నది.

2017-18 సం॥లో వరి రకం 'సమృద్ధి' (ఎమ్.టి.యు. 1155)ని జాతీయ స్థాయిలో విడుదల చేసాం. వరి, వేరుసెనగ, రాగి మరియు జొన్నలలో 17 అభివృద్ధి చేయబడిన రకాలు రాష్ట్ర స్థాయిలో విడుదల చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి.

బ్రీడరు విత్తనం 14,443 క్వీంటాళ్ళు మరియు మూల విత్తనం 10,297 క్వీంటాళ్ళు ఉత్పత్తి చేసి, వాటిని విత్తన సంస్థలకు మరియు రైతులకు సరఫరా చేసాం. అంతేగాకుండా, 370 టన్నుల జీవన ఎరువులు (335 టన్నులు పౌడరు రూపంలో, 35 టన్నులు ద్రవ రూపంలో) ఉత్పత్తి చేసి సరఫరా చేసాం.

2017-18 సం॥లో విజయరాయి (పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా) లో ప్రత్యేకంగా మొక్కజొన్న పరిశోధనా కేంద్రం, గుంటూరు, లాం లో జియో స్పేషియల్ టెక్నాలజీ సెంటర్; వరి, అపరాలు, పసుపు మరియు మిరప కొరకు బాపట్లలో మోడల్ అగ్రో ప్రాసెసింగ్ సెంటర్లను ఏర్పాటు చేసాం. ఇవే గాకుండా, "ఆంగ్రూ పుడ్స్" అనే 'బ్రాండ్ నేమ్'తో పదార్థాలను తయారు చేయడానికి "పుడ్ ప్రాసెసింగ్ మరియు వాల్యూ ఎడిషన్ యూనిట్ను" ప్రాంతీయ వ్యవసాయ పరిశోధనా స్థానం, లాంలో అంకుర పరిశ్రమ (స్టార్టప్)గా ఏర్పాటు చేసాం.

"ఆంగ్రూ రీసెర్చ్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టిమ్ (ఎ.ఆర్.ఎమ్.ఎస్.) మరియు సమాచార ప్రసార టెక్నాలజీలైన మొబైల్ ఆప్స్లను ఉపయోగించి రైతులకు సకాలంలో సమాచారం చేరవేస్తున్నాం.

ఇటీవల విశ్వవిద్యాలయం కొన్ని పాలనాపరమైన మార్పులకు శ్రీకారం చుట్టింది. విశ్వవిద్యాలయంలో విద్య, పరిశోధన మరియు విస్తరణ సంస్థలకు

ఒకే విధమైన సాధారణ పనివేకలు నిర్ణయించింది. సమగ్ర విశ్వవిద్యాలయం మేనేజ్‌మెంట్ వ్యవస్థ; విద్యావాన్ ఫోర్టల్‌తో యూనివర్సిటీ సిబ్బంది మరియు విద్యార్థుల హాజరు అనుసంధానం; జిల్లా ఏరువాక కేంద్రాలను వేరుగా కాకుండా, కె.వి.కెలు లేదా పరిశోధనా స్థానాలలో ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా పని తీరును సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం జరుగుచున్నది.

2018-19లో మొత్తము బడ్జెట్ రూ.395 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయము రూ.355 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయము రూ.40 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

ఉద్యానశాఖ:

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఉద్యాన పంటల విస్తీర్ణం 39.78 లక్షల ఎకరాలు కాగా ఉత్పత్తి 246.98 లక్షల మెట్రిక్ టన్నులుగా ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ మిరప, కోకో, నిమ్మ, ఆయిల్ పామ్, బొప్పాయి మరియు టమోటా ఉత్పత్తిలో ప్రథమ స్థానంలోను, జీడిమామిడి, మామిడి మరియు బత్తాయి ఉత్పత్తిలో ద్వితీయ స్థానంలోను ఉంది. 2016-17 నందు సుగంధ ద్రవ్యాల ఉత్పత్తిలో ఆంధ్రప్రదేశ్ అగ్ర స్థానంలో నిలిచింది.

సాధారణంగా వ్యవసాయ పంటల కంటే ఉద్యాన పంటలలో రైతులకు ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చే అవకాశం ఉంది. అందువలన, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి వర్యులు రాబోవు సంవత్సరాల్లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌ను హార్టికల్చర్ హబ్‌గా తీర్చి దిద్దాలనే సంకల్పంతో ఉన్నారు. దానికి అనుగుణంగా 40 లక్షల ఎకరాలుగా ఉన్న ఉద్యాన పంటల విస్తీర్ణాన్ని కోటి ఎకరాలకు పెంచటానికి పంటవారీ కార్యాచరణ ప్రణాళికను ఉద్యానశాఖ తయారు చేయుచున్నది.

ప్రధాన మంత్రి కృషి శించాయి యోజన పథకం (PMKSY) క్రింద సూక్ష్మ సేద్య పథకాన్ని (MIP) పెద్ద ఎత్తున అమలు చేస్తూ, ఆంధ్రప్రదేశ్ దేశంలోని అగ్ర రాష్ట్రాలలో ఒకటిగా ఉంటూ 2017-18 సం॥లో 5,16,750 ఎకరాల లక్ష్యానికి గాను ఫిబ్రవరి- 2018 నాటికి 3,46,260 ఎకరాల్లో ఈ పథకాన్ని అమలు పరచింది. అంతేగాక, 2018-19 సం॥నికి గాను 6.25 లక్షల ఎకరాలను లక్ష్యంగా నిర్దేశించాం.

అధిక విలువ కలిగిన పూలు మరియు కూరగాయల ఉత్పత్తి కొరకు ప్రతీ సంవత్సరం 4.5 లక్షల చదరపు మీటర్లలో రక్షిత సేద్యం (పాలీహౌస్ & షేడ్ నెట్ హౌస్) చేపట్టటమేకాక, పందిళ్ల ద్వారా తీగజాతి కూరగాయలు, ట్రెల్లీస్ ద్వారా టమాట, మల్చింగ్ ద్వారా కూరగాయల సాగు వంటి నూతన పద్ధతులతో ఉత్పత్తిని 30 శాతం, అలాగే రైతుల యొక్క నికర ఆదాయాన్ని 35 శాతం పెంచగలిగాం.

కోత అనంతర నష్టాన్ని తగ్గించుటే గాకుండా పంట నాణ్యతను పెంచడానికి 45వేల టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన శీతల గిడ్డంగులు, 48 వేల టన్నుల ప్యాకింగ్ సామర్థ్యం కలిగిన ప్యాక్ హౌస్లు, 24 వేల టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన పండ్లు మాగబెట్టు గదులు మరియు 4200 టన్నుల సామర్థ్యం కలిగిన మినిమల్ ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లు ఏర్పాటు చేశాం.

కరువు నివారణ చర్యల్లో భాగంగా నీటిని నిల్వ చేసి అవసరమగు సమయాల్లో పండ్ల తోటలకు నీటి తడుల్ని అందించి తద్వారా తోటలను కాపాడుకొనుటయే గాక మంచి దిగుబడులను పొందుటకు 790 వ్యక్తిగత నీటి కుంటలు మరియు 16 సామాజిక నీటి కుంటలను ఏర్పాటు చేశాం.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దేశీయ మరియు విదేశీ మార్కెట్ పెంపొందించుకొనడానికి కావల్సిన నాణ్యతా ప్రమాణాలను సాధించడానికి అగ్రికల్చర్ అండ్ ప్రాసెస్డ్ ఫుడ్ ప్రొడక్ట్స్ ఎక్స్పోర్ట్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (APEDA) మరియు ఇతర కార్పొరేట్ సంస్థలతో ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాం.

సేంద్రియ వ్యవసాయంలో భాగంగా కూరగాయలు, పసుపు, మామిడి పంటల నాణ్యతా ప్రమాణాలు పెంచటానికి మరియు సర్టిఫికేషన్ కొరకు ఉద్యానశాఖ, ఇంటర్నేషనల్ కాంపిటెన్స్ సెంటర్ ఫర్ ఆర్గానిక్ అగ్రికల్చర్ (ICCOA) మరియు సిక్కిం మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ (SIMFED) సంస్థలతో ఒప్పందం కుదుర్చుకొని 21,250 ఎకరాల్లో సేంద్రియ సాగును చేపట్టాం.

రాష్ట్రంలో క్రొత్తగా కేంద్ర ప్రభుత్వ సంస్థలు మంజూరు కావడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కీలకపాత్ర పోషించింది. అందులో భాగంగా రీజనల్ రీసెర్చ్ స్టేషన్ ఆఫ్ ఫ్లోరికల్చర్ - కడియం, సెంట్రల్ ప్లాంటేషన్ క్రాప్స్ రీసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూట్ - సామర్లకోట, ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాంటేషన్ మేనేజ్మెంట్ - విజయవాడ మరియు ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా 2 ప్రభుత్వ మరియు 4 ప్రైవేట్ హార్టికల్చర్ కళాశాలలను ఏర్పాటు చేశాం.

కృష్ణా జిల్లా గన్నవరం నందు 12 ఎకరాల్లో ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాంటేషన్ మేనేజ్మెంట్ (IIPM) సెంటర్ నెలకొల్పుటకు గాను రూ.23.00 కోట్లు మంజూరు చేసి రాష్ట్ర వాటాగా రూ.10.00 కోట్లను విడుదల చేశాం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రైతు - ఉత్పత్తిదారుల సంఘ పాలసీ 2016 ద్వారా రైతులు తమ సంఘం యొక్క కార్యక్రమాలను స్వంతంగా నిర్వహించుకొనుటకు అవకాశం

కల్పించాం. రాబోవు మూడు సంవత్సరాలలో 1000 కి పైగా రైతు-ఉత్పత్తిదారుల సంఘాల (FPO) ఏర్పాటుకు కృషి జరుగుతుంది. దీనిలో భాగంగా 10 లక్షల రైతులను రైతు-ఉత్పత్తిదారుల సంఘాలలో భాగస్వాములుగా చేయుటకు ప్రభుత్వం కృత నిశ్చయంతో ఉంది. ఉద్యాన శాఖ ద్వారా నేటికి 100 FPO లను ఏర్పాటు చేసాం.

ఉద్యానశాఖ, కార్పొరేట్ కంపెనీలు మరియు రైతు- ఉత్పత్తిదారుల సంఘాల భాగస్వామ్యంతో PPP-IHD (పబ్లిక్ ప్రైవేట్ పార్టనర్షిప్- ఇంటిగ్రేటెడ్ హార్టికల్చర్ డెవలప్ మెంట్) అమలు చేస్తూ ఉత్పత్తి మరియు నాణ్యతా ప్రమాణాలు పెంచడానికి అలాగే ప్రత్యేక మార్కెట్ సౌకర్యాల కల్పన కోసం కృషి చేస్తోంది. ప్రస్తుతం రూ.385.55 కోట్ల ప్రాజెక్ట్ విలువతో కూడిన 19 PPP-IHD ప్రతిపాదనలు అమల్లో ఉన్నాయి.

ప్రాథమిక రంగ మిషన్ (రైతుకోసం) ద్వారా రెండంకెల వృద్ధి రేటు సాధించటంలో ఒక ముఖ్యమైన వృద్ధి యంత్రం (Growth Engine)గా ఉద్యానశాఖను గుర్తించి తగిన ప్రాముఖ్యతను కల్పిస్తున్నాం.

అధ్యక్షా!

2018-19 సం॥నికి గాను రాష్ట్ర అభివృద్ధి ప్రణాళిక పథకం (SDP) క్రింద రూ.102 కోట్లు ప్రతిపాదించడం ద్వారా పంట విస్తరణ, రక్షిత సేద్యం, మల్టీ క్రాపింగ్ సిస్టమ్, ఉద్యాన యాంత్రీకరణ, నీటి కుంటలు, సమగ్ర కోత అనంతర యాజమాన్యం మొదలగు నూతన సాంకేతిక పద్ధతుల్ని ప్రోత్సహిస్తున్నాం.

అదే విధంగా కేంద్ర ప్రాయోజిత రాష్ట్ర పథకమైన సమీకృత ఉద్యాన అభివృద్ధి మిషన్ పథకం (MIDH) ద్వారా ఉద్యాన పంటల సమగ్ర అభివృద్ధికి రూ. 149.19 కోట్లు మా ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎంతో ప్రతిష్టాత్మకంగా అమలు పరుస్తున్న సూక్ష్మ సేద్య పథకానికి (MIP) ప్రధాన మంత్రి కృషి శించాయి యోజన (PMKSY) ద్వారా 2017-18 ఆర్థిక సం॥లో కేంద్ర ప్రభుత్వ వాటాగా రూ. 425 కోట్లు (60%) మంజూరు కాగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాటాగా రూ. 282.36 కోట్లు (40%) మంజూరు చేస్తూ అదనపు సబ్సిడీని రైతులకు అందించుట కోసం మరో రూ. 462.73 కోట్లు అనగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మొత్తం రూ. 745.09 కోట్లు మంజూరు చేసాం. 2018-19 సంవత్సరంలో పెద్ద ఎత్తున బిందు మరియు తుంపర సేద్య పరికరాలను రైతులకు అందించుటకు రూ. 1152 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

రాష్ట్రీయ కృషి వికాస్ యోజన (RKVY) ద్వారా కూరగాయల ఉత్పత్తి, నాణ్యత పెంచుటకు పందిళ్లు, ట్రెల్లీస్, సంకర జాతి కూరగాయ విత్తనాల సరఫరా, ప్లాస్టిక్ క్రేట్లు వంటి వాటిని రైతులకు రాయితీపై అందజేస్తున్నాం. అంతేకాకుండా పండ్ల తోటల విస్తరణ మరియు రైతు-ఉత్పత్తిదారుల సంఘాల ఏర్పాటును కూడా పెద్ద ఎత్తున ప్రోత్సహిస్తున్నాం.

నేషనల్ మిషన్ ఫర్ ఆయిల్ సీడ్ మరియు ఆయిల్ పామ్ మినీ మిషన్-II (NMOOP) ద్వారా పామాయిల్ తోటల సాగు ప్రోత్సహించుటకుగాను రూ. 61.01 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

ఉద్యానశాఖకు 2018-19లో రెవెన్యూ వ్యయం రూ. 1517.88 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం:

ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయ లక్ష్యాలుగా విద్య ద్వారా మానవ వనరుల అభివృద్ధి, అవసరాలకు తగిన పరిశోధనలు నిర్వహించడం మరియు పరిశోధనా సాంకేతికతను విస్తరణ ద్వారా రైతులకు అందచేయడం ప్రధానంగా ఉన్నాయి. విశ్వవిద్యాలయ పరిధిలో 4 ప్రభుత్వ మరియు 4 ప్రైవేటు ఉద్యాన కళాశాలలు, 17 పరిశోధనా కేంద్రాలు, 4 ప్రభుత్వ మరియు 5 ప్రైవేటు ఉద్యాన పాలిటెక్నిక్‌లు మరియు 4 కృషి విజ్ఞాన కేంద్రాలు కలవు.

ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయ పరిధిలోని వివిధ పరిశోధనా కేంద్రాల ద్వారా 14 ఉద్యాన పంటలకు చెందిన 23 రకాలను విడుదల చేసాం.

ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయానికి 2017-18 సంవత్సరానికి కొత్తగా ఒక ఉద్యాన కళాశాలను 50 మంది బి.యస్సీ (ఉద్యాన) హార్టికల్చర్ విద్యార్థులతో చినలాటరపి, గుడ్లూరు మండలం, కందుకూరు నియోజకవర్గం, ప్రకాశం జిల్లా నందు ప్రారంభించాం.

మూడు ప్రైవేటు ఉద్యాన కళాశాలలు విశ్వవిద్యాలయ పరిధిలో 2017-18 సంవత్సరానికి 60 మంది విద్యార్థుల చొప్పున బి.యస్సీ (ఉద్యాన) కోర్సు ప్రారంభించాం.

ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయ పరిధిలో టి.వెంకుపాలెం గ్రామం, అనకాపల్లి మండలం, విశాఖపట్నం జిల్లా నందు ఉద్యాన పరిశోధనా కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసాం.

ఉద్యాన పరిశోధనా కేంద్రం, చింతపల్లిలో నాబార్డ్-ఆర్.ఐ.డి.ఎఫ్. క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన విశిష్ట రక్షిత సాగు కేంద్రంలో ఆర్కిడ్ సాగు మరియు పరిశోధనల్ని ప్రారంభించాం.

రాష్ట్రీయ కృషి వికాస యోజన పథకం (ఆర్.కె.వి.వై.) క్రింద నాణ్యతా ప్రమాణాల పరీక్షా కేంద్రాన్ని గుంటూరు జిల్లాలోని ఉద్యాన పరిశోధనా కేంద్రం, లాం ఫాం నందు ప్రారంభించాం. విశ్వవిద్యాలయంలోని బి.యస్సీ హానర్స్ హార్టికల్చర్ డిగ్రీ కోర్సు ఆఖరి సంవత్సరం విద్యార్థులకు గ్రామీణ ఉద్యాన పంటల సాగులోని సమస్యలపై అనుభవం కొరకు READY (Rural Entrepreneurship Awareness Development Yojana) కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టాం.

జీవన ఎరువుల ఉత్పత్తి కేంద్రం ద్వారా 80 టన్నుల జీవన ఎరువులను రైతులకు అందించాం. వివిధ పండ్ల మొక్కల నాణ్యమైన అంట్లను మరియు కూరగాయలు, సుగంధద్రవ్యాల విత్తనాలను తయారుచేసి రైతులకు అందించాం.

ఐ.సి.ఏ.ఆర్. వారిచే ఉత్తమ సుగంధద్రవ్యాల అఖిల భారత సమన్వయ పరిశోధనా సంస్థలుగా ఉద్యాన పరిశోధనా కేంద్రం, లాం, గుంటూరు మరియు ఉద్యాన పరిశోధనా స్థానం, చింతపల్లిలకు పురస్కారం లభించింది.

నేషనల్ అకడమిక్ డిపాజిటరీ (NAD) మరియు అగ్రికల్చర్ స్కిల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఇండియా (ASCI) లతో ఉద్యాన విశ్వవిద్యాలయం అవగాహనా ఒప్పందాన్ని (MoU) కుదుర్చుకుంది.

2018-19లో మొత్తము బడ్జెట్ రూ.96.22 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ.56.22 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ.40 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

పట్టుపరిశ్రమశాఖ:

పట్టుపరిశ్రమ ఒక వ్యవసాయాధారిత వాణిజ్యపంట. ముఖ్యంగా మహిళలకు ఉపాధి కల్పిస్తూ గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు వెన్నుదన్నుగా ఉంది. పట్టుపరిశ్రమ రైతులకు సాలీనా ఎకరానికి దాదాపు రూ.1,25,000/- నికర ఆదాయాన్ని కల్పిస్తుంది.

2016-17సం॥ నాటికి ఉన్న 82,889 ఎకరాల మల్బరీ తోటలకు అదనంగా 2017-18 సంవత్సరంలో 9,079 ఎకరాల్లో మల్బరీ తోటలు నాటుట ద్వారా మల్బరీ విస్తీర్ణాన్ని 91,968 ఎకరాలకు పెంచాం.

2017-18 సంవత్సరంలో 6389 మెట్రిక్ టన్నుల బైవోలైన్ పట్టు గూళ్ళను 28.58% పెరుగుదల రేటుతో (2016-17 సం॥పై) ఉత్పత్తి చేసాం. 1022 మెట్రిక్ టన్నుల బైవోలైన్ పట్టుదారాన్ని 31.19% పెరుగుదల రేటుతో ఉత్పత్తి చేసాం.

పట్టు నేత కార్మికులకు పట్టుదారంపై నెలకు రూ.1000/- చొప్పున ఇస్తున్న రాయితీ పథకం అమలుకై రూ.42.08 కోట్లను మంజూరు చేసి, తద్వారా 35000 పట్టు నేత కార్మికుల కుటుంబాలకు చేయూత నిచ్చాం.

2017-18 సం॥లో రాష్ట్ర అభివృద్ధి పథకం క్రింద రూ. 204.78 కోట్ల నిధులు విడుదల కాగా, జనవరి నాటికి రూ. 140.22 కోట్లు వివిధ పథకాల అమలు కోసం ఖర్చు చేసాం.

2018-19 సంవత్సరానికి గాను రాష్ట్ర అభివృద్ధి పథకం క్రింద రూ. 175.12 కోట్లను ప్రతిపాదించాం. ఇందులో రూ. 74.976 కోట్లు పట్టు పరిశ్రమశాఖ ద్వారా అమలవుతున్న వివిధ రైతు సంక్షేమ పథకాలకై ప్రతిపాదించాం.

ఈ విధంగా ప్రతిపాదించిన బడ్జెట్లో షెడ్యూల్డ్ కులముల మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల రైతులకు పట్టుపరిశ్రమ ద్వారా జీవనోపాధి పెంచడం కోసం 90% రాయితీతో షెడ్యూల్డ్ కులముల కొరకు రూ. 2.00 కోట్లు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు రూ. 5.00 కోట్లను కేటాయించాం.

2018-19లో మొత్తము బడ్జెట్ రూ. 175.12 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ. 175.108 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ. 0.0125 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

పశు సంవర్ధకశాఖ :

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం అపారమైన పశు సంపదకు ఆలవాలం కనుక తదనుగుణమైన బడ్జెట్ కేటాయింపులు సైతం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో పశు సంవర్ధక రంగం అందుకొంటుంది.

ప్రపంచ ప్రసిద్ధి చెందిన ఒంగోలు మరియు పుంగనూరు గోజాతులు, శ్రేష్ఠమైన నెల్లూరు జోడిపి జాతి గొర్రెలు, ఆశిల్ జాతి కోళ్ళు సైతం మన రాష్ట్రంలో ఉండడం మనకు గర్వకారణం. ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితుల్లో సైతం స్థిరమైన ఆదాయ వనరుగా - సుస్థిర సూచికగా, ఈ రంగంపై ఆధారపడిన వారికి జీవనాధారంగా, వారికి బ్రతుకు తెరువు నిస్తున్న పశు సంవర్ధక రంగానికి మా ప్రభుత్వం అత్యధిక ప్రాధాన్యతనిస్తున్న విషయాన్ని గౌరవ సభకు తెలియజేయడం నా కర్తవ్యంగా భావిస్తున్నాను.

దేశ స్థాయిలో గొర్రెలు మరియు మేకలు సంఖ్యలో మొదటి స్థానం, కోళ్ళ సంఖ్యలో మూడవ స్థానం గేదెల సంఖ్యలో 5వ స్థానం ఉంటూ, రమారమి 20 లక్షలకు పైగా కుటుంబాలు ఈ రంగంలో జీవనోపాధి పొందుచున్నవి.

2016-17 సంవత్సరంలో పశుగణ ఉత్పత్తుల విలువ రూ.59,796 కోట్ల రూపాయలుగా, రాష్ట్ర ఆర్థిక విలువలో 9.32% గా అంచనా వేసాం. రమారమి 1583 కోట్లు గుడ్ల ఉత్పత్తితో దేశంలో 5వ వంతు రాష్ట్రంలో ఉత్పత్తి చేస్తూ, సుమారు 6.32 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల మాంసం ఉత్పత్తితో దేశంలో 4వ స్థానంలోను, 121.77 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల పాల ఉత్పత్తిలో దేశంలో 5వ స్థానంలోను ఉండి, 2022 సంవత్సరానికి దేశంలో పాలు, మాంసం, గుడ్లు ఉత్పత్తిలో మొదటి మూడు స్థానాలలో ఉండడానికి లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ముందుకు వెళ్ళుతున్నాం.

రాష్ట్రంలో పశుగ్రాస భద్రత సాధించే దిశలో పశుగ్రాస ఉత్పత్తి మరియు నిల్వ చేసే క్రమంలో 'ప్రభుత్వ ప్రైవేటు భాగస్వామ్యం'లో ఏడాది పొడవున సరసమైన ధరలకు నాణ్యమైన గడ్డిని రైతులకు అందుబాటులో ఉంచే లక్ష్యంతో అనేక చర్యలు చేపడుతున్నాం.

తద్వారా గ్రామీణ పాడి ఉత్పత్తి రంగాన్ని ప్రోత్సహించడంతో పాటు, ఔత్సాహికులను ఈ రంగం వైపు ఆకర్షించేందుకు కృషిచేస్తున్నాం.

2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరానికి ఉత్పాదకతను వృద్ధిచేయుట, సంపూర్ణమైన విలువజోడింపు మౌలిక సదుపాయాలు, పశు ఉత్పత్తులకు గిట్టుబాటు ధర కల్పన మరియు పశుగ్రాస వనరులందుబాటులోకి తీసుకొని రావటానికి చర్యలు తీసుకొంటున్నాం.

అలాగే రూ.393.31 కోట్లను సాధారణ రాష్ట్ర ప్రణాళిక పద్దు క్రింద రూ.20.00 కోట్లు గ్రామీణ మౌళిక సదుపాయల అభివృద్ధి నిధి (RIDF) పద్దులోను, రూ.68.93 కోట్లను కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయ ప్రణాళిక పద్దు క్రింద, మొత్తం రూ.482.04 కోట్లు పశుసంవర్ధక రంగం అభివృద్ధి కోసం 2018-19 సం॥లో రాష్ట్ర ప్రణాళిక పద్దును పొందుపరిచాం.

పశుగణ సేవలు అందించడంలో గ్రామీణ మౌళిక సదుపాయాల అభివృద్ధి నిధి (RIDF) ద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో అవసరమైన పరికరాలతో పశు వైద్యశాలల నిర్మాణాలు చేపడుతున్నాం. ఈ పథకం కోసం రూ.20.00 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరంలో కేంద్ర సహాయ ప్రణాళిక పథకంలో భాగంగా (CASP) జాతీయ పశుగణ ఆరోగ్య మరియు వ్యాధి నివారణ పథకం, జాతీయ పశుగణ యాజమాన్య పథకం, జాతీయ పశుగణ ప్రత్యుత్పత్తి మరియు పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధి పథకం అమలు కోసం రూ.68.93 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

పశుగ్రాస కొరతను అధిగమించటమే లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం “మెగా పశుగ్రాస క్షేత్రాలు” అనే కార్యక్రమాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా ఔత్సాహికుల సేవలను ఉపయోగించుకొని స్థానికంగా గ్రామాల్లో గడ్డిని పండించి అవసరాలకు పోను మిగిలిన పశుగ్రాసాన్ని “సైలేజి బేళ్ళ” రూపంలోకి మార్చి పశుగ్రాస కొరత ఉన్న ప్రాంతాలకు సరఫరా చేసి, ఎండాకాలంలో కూడా పశు గ్రాస కొరతను తీర్చుటకై తగిన చర్యలు తీసుకుంటున్నాం.

పశుగ్రాస లభ్యత సమస్యను అధిగమించడానికి 10 లక్షల క్వింటాళ్ళు మాగుడు గడ్డి మరియు 5 లక్షల క్వింటాళ్ళు సంపూర్ణ దాణా మిశ్రమాన్ని రాష్ట్రంలో అందుబాటులో ఉంచేందుకు నిర్ణయించాం.

రాష్ట్రంలో ఇన్విట్రో ఫెర్టిలైజేషన్ ద్వారా మేలుజాతి పశు సంతతిని వేగవంతంగా అభివృద్ధి పరచడానికి పశుసంవర్ధక శాఖ జె.కె. ట్రస్ట్తో కలిసి ప్రణాళికను రూపొందించాం.

2018-19లో మొత్తం బడ్జెట్ రూ.1223.40 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ.1121.04 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ.102.37 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

శ్రీవేంకటేశ్వర పశువైద్య విశ్వవిద్యాలయం :

ఈ విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ప్రైవేట్ రంగంలో 2017-18లో కళాశాలలు ఈ క్రింది విధంగా క్రొత్తగా ఏర్పాటు చేయబడినవి.

1. డైరీ టెక్నాలజీ కళాశాల, పాటవోల, తూర్పుగోదావరి జిల్లా,
2. మత్స్య పాలిటెక్నిక్, పాటవోల, తూర్పుగోదావరి జిల్లా,
3. పాల ఉత్పత్తుల తయారీ పాలిటెక్నిక్, సంగంజాగర్లమూడి, గుంటూరు జిల్లా,
4. పశుసంవర్ధక పాలిటెక్నిక్లు (1) కనుముల్ల, ప్రకాశం జిల్లా, (2) నరసరావుపేట గుంటూరు జిల్లా, (3) వక్కపట్లవారి పాలెం, నాగాయలంక, కృష్ణాజిల్లా.

రాపూరు పశుసంవర్ధక పాలిటెక్నిక్ మరియు భావదేవరపల్లి కళాశాలలకు మౌలిక సదుపాయాల కొరకు బోధనేతర సిబ్బందిని మా ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది.

గరివిడి, విజయనగరం జిల్లా నందు నెలకొల్పబడనున్న క్రొత్త పశువైద్య కళాశాలకు మౌలిక సదుపాయాల కొరకు గ్రామీణ మౌలిక అభివృద్ధి పథకం జాతీయ వ్యవసాయ గ్రామీణాభివృద్ధి బ్యాంకు ద్వారా రూ.81.72 కోట్లను మంజూరు చేసి, భవనాల నిర్మాణాన్ని ప్రారంభించాం.

విశ్వవిద్యాలయంలో 905 విద్యార్థులు వివిధ కోర్సుల్లో 2017-18లో ప్రవేశం పొందినారు. ఇతర సంస్థల ద్వారా 10 పరిశోధనా ప్రాజెక్టులకు రూ.66.0 లక్షలు మరియు ఆర్.కె.వి.వై పథకం క్రింద 6 పరిశోధనా ప్రాజెక్టులకు గాను రూ.346.0 లక్షలు విడుదల చేసి రాష్ట్రంలో పశుగణ ఉత్పాదకతను పెంచుటకు పరిశోధనలు చేపట్టాం.

విశ్వవిద్యాలయం ఐవెబ్ టెక్నాలజీలో ఆటోమేషన్, జియోతో అంతర్జాల సదుపాయం కోసం, శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం మరియు శ్రీపద్మావతి మహిళా విశ్వవిద్యాలయంతో బోధనా మరియు పరిశోధనా అంశాలపై అవగాహన ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకుంది.

అత్యుత్తమ ప్రమాణాలతో ఐవిఎఫ్ పరిశోధనాశాల మరియు ఘనీకృత వీర్యపరిశోధనా శాల గుంటూరు పశుపరిశోధనా స్థానంలో ప్రారంభించాం.

వివిధ ప్రాంతాల్లో సహాయ పశువైద్యుల వసతి గృహాలు మరియు రైతు వసతి గృహాలను ప్రారంభించాం.

జంతువులకు మరియు మనుషులకు వచ్చు 'లెప్టోస్పైర వ్యాధి' నివారణకు ఒకే టీకాను ఉత్పత్తి చేయుటకు పరిశోధనలు జరుగుతున్నవి.

పశువిజ్ఞాన పంచాంగాన్ని మొదటిసారిగా ముద్రించాం.

రాష్ట్రంలో పశుగణ ఉత్పత్తి పెంచుట కోసం 1.5 లక్షల డోసుల ఒంగోలు జాతి వీర్యం, 600 పుంగనూరు జాతి వీర్యం, 400 విత్తనపు పొట్టేళ్ళు, 2000 సంకర జాతి పందులు, 70 మెట్రిక్ టన్నుల సంపూర్ణమేత, 5000 రాజశ్రీ కోళ్లు, సమారు 200 ఎకరాలకు సరిపడు వివిధ గడ్డి మొక్కల పిలకల్ని రైతులకు సరఫరా చేసాం.

రైతుల కోసం టోల్ ఫ్రీ నెంబరును ప్రారంభించాం.

2018-19లో మొత్తము బడ్జెట్ రూ.130 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ.100 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ.30 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

మత్స్యశాఖ:

మత్స్య మరియు ఆక్వా సాగులో విస్తారమైన వనరులు మరియు సామర్థ్యంతో నిరంతరం రాష్ట్రం రెండంకెల వృద్ధి రేటుని సాధిస్తున్నది. దేశంలోనే ఆంధ్రప్రదేశ్ మొత్తం రొయ్యల మరియు చేపల ఉత్పత్తి మరియు విలువలో మొదటి స్థానంలో ఉంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ మత్స్య రంగం ద్వారా 6.4 శాతం రాష్ట్ర దేశీయ స్థూల ఉత్పత్తి (GSDP) నిస్తూ 14.5 లక్షల మందికి ఉపాధి కల్పిస్తుంది. 2016-17సం॥నకు మన దేశ సముద్ర మత్స్య ఎగుమతుల విలువ రూ.37,871

కోట్లు కాగా మన రాష్ట్ర సముద్ర మత్స్య ఎగుమతుల విలువ సుమారు రూ. 17,000 కోట్లు. అనగా దేశ ఎగుమతుల్లో రాష్ట్రం దాదాపు 45 శాతం వాటా కలిగి ఉంది.

2017-18సం॥నకు 33.84 లక్షల టన్నుల మత్స్య ఉత్పత్తి, స్థూల విలువ జోడింపు (GVA) రూ. 42,110 కోట్లు (at constant prices) లక్ష్యంగా, మరియు ఉత్పత్తిపై 22.35 శాతం మరియు స్థూల విలువ జోడింపు (GVA) పై 35.65 శాతం వృద్ధి సాధించే లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించాం. డిసెంబరు, 2017నాటికి చేపల మరియు రొయ్యల ఉత్పత్తిలో 27.49 లక్షల టన్నులు ఉత్పత్తి చేసి స్థూల విలువ జోడింపు రూ. 34,041.43 కోట్లు (at constant prices) సాధించాం.

ప్రభుత్వం, మీ-సేవా ద్వారా ఆక్వా సాగు క్రమబద్ధీకరణకు విధానాలు సరళీకృతం, ఆక్వా చెరువుల పాండ్ ఆటోమేషన్, DKT భూములలో ఆక్వా సాగుకు అనుమతించుట, 181 క్లస్టర్లలో విస్తరించి ఉన్న 1,86,241 హెక్టార్లలో 92,701 ఆక్వారైతులకు క్లస్టర్ విధానం మరియు ప్రాథమిక ఉత్పాదక స్థాయిలో ఉత్తమ యాజమాన్య పద్ధతులపై నిరంతర శిక్షణ, రికార్డు కీపింగ్, యాంటీబయాటిక్ లేని ఉత్పాదకాలు వాడుట, వ్యాధి విశ్లేషణ ప్రయోగశాలలు స్థాపించడం ద్వారా వ్యాధి నిఘా అమలు చేయడం, అధిక ఉత్పాదకతను పెంచు సమర్థవంతమైన నర్సరీ మరియు గ్రో అవుట్ చెరువులు సాగు విధానం ప్రోత్సహించుట మరియు నూతన సుస్థిర, కొత్త సాంకేతిక పద్ధతులు ద్వారా చంద్రన్న ఆక్వారైతు క్షేత్రాలు ద్వారా క్షేత్రస్థాయి ప్రదర్శన ద్వారా నిరంతరం మత్స్య రంగం అభివృద్ధికి దోహదపడుతున్నాయి.

అధ్యక్షా!

2017-18 సం॥నకు వివిధ మత్స్య అభివృద్ధి పథకాలకు రూ.210.94 కోట్లు మంజూరు చేయగా, డిసెంబర్,2017 నాటికి రూ.161.31 కోట్లు ఖర్చు చేసాం. మా ప్రభుత్వం, మత్స్య విధానం - 2015 ద్వారా చేపలు మరియు రొయ్యల ప్రాసెసింగ్ రంగానికి మా ప్రభుత్వం వివిధ ప్రోత్సాహకాలు, రాయితీలు కల్పిస్తున్నది.

సముద్ర రంగంలో సముద్ర నాచు (Sea-weed) పెంపకం, సముద్ర జలాలలో పంజరాలు పెట్టి చేపల పెంపకం (Cage Culture), సముద్ర లోతు జలాల్లో చేపల వేట (Deep Sea Fishing), ఫిషింగ్ హార్బర్లు, ఫిష్ లాండింగ్ సెంటర్లు, నాణ్యమైన చేప పిల్లల అందుబాటు కొరకు ఆక్వారైతులకు క్వారంటైన్ వసతులు, తల్లి చేపల పెంపక కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ప్రత్యామ్నాయ జాతులైన, మండ పీత మరియు పండుగొప్ప హోచెరీల స్థాపన, కాలువలు మరియు డ్రైన్ల పూడిక తీయుట, ఆక్వా సాగు ప్రాంతం వరకు విద్యుత్ లైన్లు మరియు రోడ్లు కల్పనకు ప్రభుత్వం చర్యలు చేపడుతుంది.

ఇట్టి ఉత్తమ యాజమాన్య పద్ధతులు మరియు విధానాలు ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాన్ని ప్రపంచ ఆక్వాహబ్ గా మార్చుటకు మా ప్రభుత్వం కృషి చేస్తున్నది.

2018-19లో మొత్తం బడ్జెట్ రూ.386 కోట్లు కాగా, రెవెన్యూ వ్యయం రూ.366 కోట్లు మరియు పెట్టుబడి (Capital) వ్యయం రూ.20 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ శాఖ:

రైతులు మార్కెట్ యార్డుకు తెచ్చిన వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల కొనుగోలు మరియు విక్రయాల క్రమబద్ధీకరణ మరియు, రైతుల వారి ఉత్పత్తులను లాభదాయకంగా ఉండే ధరకు విక్రయించునట్లుగా చేయటమే వ్యవసాయ మార్కెటింగ్ శాఖ యొక్క ఉద్దేశ్యం.

మన రాష్ట్రంలో 191 వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీలు ఉన్నాయి. ఈ మార్కెట్ కమిటీల ద్వారా 324 మార్కెట్ యార్డుల నిర్వహణ జరుగుతుంది. వీటిలో ధాన్యాలు, పప్పులు మరియు వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల మార్కెట్లు 10, పండ్ల మార్కెట్లు 21, కూరగాయల మార్కెట్లు 25, పశు మార్కెట్లు 33 మరియు ప్రత్తి కొనుగోలు కేంద్రాలు 43 కలవు.

ఈ శాఖలో 96 రైతు బజార్ల ద్వారా రైతులు పండించిన కూరగాయల్ని నేరుగా వినియోగదారులకు దళారీలు లేకుండా సరసమైన ధరలకు అందజేస్తున్నాం. అంతేగాక, రాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో 56 రైతు బజార్లను క్రొత్తగా మంజూరు చేశాం.

ఇప్పటివరకు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని వ్యవసాయ మార్కెట్ కమిటీల నందు 9,11,666 మెట్రిక్ టన్నుల నిల్వ సామర్థ్యం గల 1038 గోదాములు కలవు.

క్రొత్తగా రూ.54.6 కోట్లతో 47 గోదాములు 91,000 మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యంతో నిర్మాణంలో ఉన్నవి. రూ.65 కోట్లతో 52,000 మెట్రిక్ టన్నుల సామర్థ్యం గల 13 కోల్డ్ స్టోరేజీలను 13 మార్కెట్ కమిటీల్లో నిర్మిస్తున్నాం.

వ్యవసాయ మార్కెట్ యార్డ్ల నందు (22) ఈ-నామ్, మార్కెట్ల ద్వారా ఇప్పటివరకు రూ.2954.97 కోట్లు విలువగల లావాదేవీలు జరిగినవి. క్రొత్తగా 47 మార్కెట్ కమిటీల్లో ఈ-నామ్ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నం జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరంలో అన్ని ఈ-నామ్ మార్కెట్లలో నాణ్యతను నిర్ధారించే ప్రయోగశాలలు త్వరితగతినీ ప్రారంభించుటకు చర్యలు తీసుకున్నాం.

14 వ్యవసాయ మార్కెట్లను మరియు 89 రైతు బజార్లను ఈ సంవత్సరం నందు ఆధునీకరణ చేయుచున్నాం.

రైతులు మార్కెట్ కమిటీ గోదాముల్లో నిల్వ ఉంచిన సరుకునకు “రైతుబంధు” పథకం ద్వారా 75 శాతం విలువ లేదా గరిష్ఠంగా రెండు లక్షల రూపాయల వరకు ఋణం, 180 రోజుల వరకు వడ్డీ లేకుండా ఇచ్చే పథకాన్ని అమలు చేస్తున్నాం. 2017-18 సంవత్సరంలో ఇప్పటివరకు ఈ పథకం ద్వారా 3637 రైతులు రూ.43.39 కోట్లు ఋణాన్ని లబ్ధి పొందారు.

2018-19లో రెవెన్యూ వ్యయం రూ.11.83 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

సహకార రంగం:

వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ రంగాల అభివృద్ధికి సహకార రంగం చాలా కీలకమైన పాత్ర పోషిస్తుంది.

ఆప్టాబ్ 2017-18 సం॥నికి గాను రూ.6,861.96 కోట్లు స్వల్పకాలిక ఋణాల క్రింద మరియు రూ.608.43 కోట్లు ధీర్ఘకాలిక వ్యవసాయ ఋణాల క్రింద 15,76,259 మంది రైతులకు, ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార పరపతి సంఘములు మరియు జిల్లా సహకార బ్యాంకుల ద్వారా పంపిణీ చేసాం.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహంతో జిల్లా సహకార బ్యాంకులు 18-12-2017 వరకు రూ.391.36 కోట్ల ఆర్థిక సహాయంగా 98,278 మంది కౌలు రైతులకు పంపిణీ చేసాం.

వ్యవసాయ పరపతి:

2014-15 సం॥లో ఉన్న వడ్డీ రాయితీ, వడ్డీ సబ్సిడీ బకాయిలను చెల్లించడం కోసం రూ. 57.00 కోట్లను 2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రతిపాదించాం. దీనివలన, వడ్డీ రాయితీ ద్వారా 84,712 మంది రైతులు వడ్డీ సబ్సిడీ ద్వారా, 13,45,207 మంది రైతులకు లబ్ధి కలుగుతుంది.

ప్రాథమిక పరపతి సహకార సంఘముల (PACS) ద్వారా రైతులకు వివిధ సేవలు:

ఎరువులు, పురుగు మందులు, విత్తనాలు, వ్యవసాయ పనిముట్లు అందజేయడమే గాక రైతులు పండించిన పంటను కొనుగోలు కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేసి సన్న, చిన్నకారు రైతులకు మద్దతు ధర కల్పించి రైతు సమగ్ర అభివృద్ధి కొరకు సహకార సంఘములు కృషి చేయుచున్నాయి.

సహకార శాఖకు మొత్తం రెవెన్యూ వ్యయం క్రింద రూ.208.11కోట్లను బడ్జెట్ 2018-19లో ప్రతిపాదించాం.

విద్యుత్ శాఖ:

మా ప్రభుత్వం వ్యవసాయానికి నాణ్యత కల్గిన నమ్మకమైన 7 గంటల విద్యుత్తు సరఫరా ఉచితంగా ఇచ్చుటకు కృత నిశ్చయంతో ఉంది. రాష్ట్రంలో మొత్తం 16.97 లక్షల (డిసెంబరు,2017) వ్యవసాయ సర్వీసు కనెక్షన్లు ఉన్నాయి.

రాష్ట్రంలోని 7 జిల్లాల్లో 46,727 వ్యవసాయ సర్వీసు కనెక్షన్లు ఏర్పాటు చేయుటకు ఎ.పి. హై వోల్టేజి పంపిణీ వ్యవస్థ (APHVDS) పథకాన్ని రూ.295 కోట్ల వ్యయంతో చేపట్టాం. ఈ పథకానికి JICA రూ.252.80 కోట్ల ఋణ రూపంలో సహాయం మంజూరు చేసింది. డిసెంబరు,2017 వరకు 49,319 వ్యవసాయ సర్వీసు కనెక్షన్ల కోసం రూ.297.69 కోట్లను ఖర్చు చేశాం.

మా ప్రభుత్వం, భారత ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన ఎనర్జీ ఎఫిసియెంట్ సర్వీసెస్ లిమిటెడ్ (EESL) సహాయంతో AGDSM పథకంలో 1 లక్ష ISI మార్కులేని పంపుసెట్లను సామర్థ్యం గల (Five Star Rating) ISI మార్కు కలిగిన పంపుసెట్లతో మార్పు చేయుటకు చర్యలు చేపట్టింది. డిసెంబరు, 2017 వరకు 6969 పంపుసెట్లను మార్పు చేశాం.

విద్యుత్ శాఖకు మొత్తం రెవెన్యూ వ్యయం క్రింద రూ.2500 కోట్లను 2018-19లో ప్రతిపాదించాం.

నెడ్ క్యాప్ (NREDCAP):

మా ప్రభుత్వం సౌర శక్తితో నడిచే పంపుల కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వ సంస్థ అయిన సాంప్రదాయేతర (నూతన మరియు పునరుద్ధరణీయ) ఇంధన వనరుల అభివృద్ధి సంస్థ లిమిటెడ్ (నెడ్ క్యాప్) ద్వారా భారీగా చేపట్టాం.

ఇందులో భాగంగా 3 హెచ్పి (3000 వాట్) మరియు 5 హెచ్పి (5000 వాట్) సామర్థ్యం గల పంపులను నిర్మిస్తున్నాం. సోలార్ పంప్ సెట్ ఖరీదులో 60% రాయితీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, 30% రాయితీని కేంద్ర ప్రభుత్వం సమకూరుస్తున్నాయి. మిగిలిన 10% లబ్ధిదారుడు భరించవలసి ఉంటుంది.

సౌర శక్తి పంపులు పగటి పూట పనిచేయడం వలన వ్యవసాయదారుడు రాత్రి పూట పొలమునకు వెళ్ళవలసిన అవసరం ఉండదు. ఈ సౌర శక్తి పంపులను విద్యుత్ సౌకర్యం లేని మారుమూల ప్రాంతాల్లో నిర్మించడం వలన వ్యవసాయదారులకు ఎంతో ఉపయోగకరం.

ఇంత వరకు మా ప్రభుత్వం 25,000 పంప్ సెట్లను ముఖ్యంగా చిన్న, సన్నకారు, షెడ్యూల్ కులాల / జాతుల వారికి మరియు “ఎన్.టి.ఆర్ జలసిరి” కార్యక్రమం క్రింద (8725 పంపులను) రూ.400 కోట్ల ఖర్చుతో నిర్మించాం.

మా ప్రభుత్వం, 1,00,000 పంప్ సెట్లను 2018-19 సంవత్సరంలో లక్ష్యంగా రూ. 1800 కోట్ల రాయితీతో నిర్మించుటకు ప్రణాళికలను తయారు చేసాం.

వ్యవసాయానికి ఉపాధి హామీ అనుసంధానం:

చిన్న, సన్నకారు రైతుల భూముల్లో భూమి అభివృద్ధి ఉత్పాదకత, జీవనోపాదులను పెంపొందించే లక్ష్యంతో వివిధ రకాల పనులను చేపట్టడానికి మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం అవకాశం కల్పించింది. బంజరు, వ్యవసాయ యోగ్యం కాని భూముల్లో అభివృద్ధి పనులు, పండ్ల తోటలు, పొలం గట్లపై మొక్కలు, గడ్డి పెంపకం వంటి పనుల్ని మన రాష్ట్రంలో విస్తృతంగా చేపడుతున్నాం. అంతేకాకుండా భూగర్భ జలాల పెంపుదలకు, సాగునీటి కల్పనకు, భూసార పరిరక్షణ, నీటి సంరక్షణ, చెరువులు, కుంటలలో, కాలువలలో మరియు పంట కాలవల్లో పూడిక తీత పనులు వంటివి కూడా విస్తృతంగా చేపడుతున్నాం.

ఉపాధి హామి చట్టంలో షెడ్యూలు -1కి సవరణలను అనుసరించి వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ రంగాలకు నేరుగా లబ్ధి చేకూర్చే విధంగా జిల్లాల్లో చేపట్టే పనులలో కనీసం 60శాతము విలువలు గల పనులు భూమి అభివృద్ధి, జల సంరక్షణ, వ్యవసాయంలో ఉత్పాదకత పెంచే పనులు మరియు అటవీ సంరక్షణ పనులపై తప్పనిసరిగా ఖర్చు చేయాలని నిర్దేశించారు.

ఈ అంశాన్ని గుర్తించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, రైతుకు వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా మార్చి సుస్థిర ఆదాయాన్ని కల్పించేందుకు గాను వ్యవసాయ తదితర శాఖల్లో అందుబాటులో ఉన్న నిధులకు ఉపాధి హామి నిధులతో జోడించి వివిధ కార్యక్రమాలు చేపట్టడానికి ప్రణాళికలు రూపొందించి అమలు చేస్తోంది.

రాష్ట్రంలోని చిన్న, సన్నకారు రైతులను వర్షాభావ, కరువు పరిస్థితుల నుంచి కాపాడటానికి అమలుచేస్తున్న నీరు - చెట్టు, నీరు ప్రగతి, వనం-మనం మరియు ఇతర కార్యక్రమాలతో పాటుగా 'పంట సంజీవని' కార్యక్రమాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపడుతోంది. పంట సంజీవని ద్వారా దీర్ఘకాలిక వర్షాభావ పరిస్థితులు, అతితక్కువ వర్షపాత పరిస్థితులలో పంటలు కాపాడుకోవచ్చు.

అలాగే రైతుల భూముల్లో నుంచి వృధాగా పోతున్న వాన నీటిని ఒడిసి పట్టి, భూమిలోనికి ఇంకింప చేసి భూగర్భ జలాలు పెంపుదలను కూడా పంట సంజీవని ద్వారా సాధిస్తున్నాం. పంట సంజీవని అమలులో ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం దేశంలోనే అగ్రగామిగా నిలిచింది. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఇప్పటివరకు 2.67 లక్షల పంట సంజీవనుల నిర్మాణం చేపట్టాం.

అధ్యక్షా!

2018-19 ఆర్థిక సంవత్సరంలో మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం క్రింద రూ.3980 కోట్లను వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాల్లో ఖర్చు చేయటానికి కార్యాచరణ ప్రణాళికలను రూపొందించాం. 2017-18 సంవత్సరంలో నిర్దేశించుకున్న ప్రణాళికలో రూ.2722 కోట్లను వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలకు ఖర్చు చేశాం.

గ్రామీణాభివృద్ధికి ఉద్దేశించిన 10 స్టార్ల కార్యక్రమంలో ముఖ్యమైంది 8వ స్టార్. ప్రతీ కుటుంబానికి రూ. 10,000/- ఆదాయం సమకూర్చే ప్రక్రియలో వ్యవసాయశాఖ, ఉపాధి పథకం ద్వారా 65% కుటుంబాలకు ఈ క్రింది విధంగా సహాయపడుతుంది.

1. భూమిని అభివృద్ధి పనులు చేపట్టడం.
2. భూమిని సారవంతం చేయడం (సిల్ట్ అప్లికేషన్)
3. భూగర్భ జలాలను పెంచి పంటను కాపాడడం,
4. సేంద్రియ ఎరువులను ప్రోత్సహించడం,
5. పంట మార్పిడి విధానంలో భాగంగా పండ్ల తోటల పెంపకాన్ని విస్తరింప జేయడం.
6. పంట నిల్వకు, గ్రేడింగ్ కు అవసరమైన గ్రామీణ గిడ్డంగుల నిర్మాణం,
7. వ్యవసాయ క్షేత్రాలకు రహదారి సౌకర్యం కల్పన,
8. వాటర్ షెడ్, నీరాంచల్ ప్రాజెక్ట్ కింద ప్రత్యేక చర్యల ద్వారా అధికంగా నీటిని వినియోగించిన గ్రామాలలో భూగర్భ జలాలను పెంపొందించడం.

MGNREGA క్రింద వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలకు 2018-19లో రెవెన్యూ వ్యయం రూ.4730 కోట్లను ప్రతిపాదించాం.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వ్యవసాయ మరియు అనుబంధ శాఖల బడ్జెట్ 2018-19 సంవత్సరానికి గాను మొత్తం రూ. 19070.36 కోట్లను ప్రతిపాదించాం. ఇందులో రెవెన్యూ వ్యయం రూ.18602.98 కోట్లు మరియు రూ. 467.38 కోట్లు పెట్టుబడి వ్యయాన్ని ప్రతిపాదించాం.

ఆకుపచ్చని లోకంలోకి ఆశల లోగిళ్ళలోకి...

మంచికాలం మళ్ళీ వచ్చింది...

చంద్రన్న మనస్సంతా ఆకుపచ్చని అమరావతి కోసమే...

రైతును ప్రపంచ పటాన గర్వంగా నిలబెట్టడమే...

చంద్రన్న ఆశయం

ఇదే మా ప్రభుత్వ ధ్యేయం.

